

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Anadolu Beylikleri Tarihi	TAR223	3	3 + 0	5,0	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (Yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasının ardından Anadolu'da kurulan beyliklerin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Öğrencilere, beyliklerin Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna ve Türk-İslam medeniyetine katkılarını tarihsel veriler ışığında değerlendirme becerisi kazandırmak hedeflenmektedir. Ayrıca, beylikler arası ilişkilerin ve dönemin dinamiklerinin analiziyle, Anadolu'nun siyasi birlik sürecine dair derinlemesine bir perspektif sunulması hedeflenmektedir.				
Ders İçeriği	Ders, Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılış süreciyle başlar. İlhanlı hâkimiyetinin zayıflaması ve Moğol nüfuzunun gerilemesiyle Anadolu'da siyasi otorite boşluğu doğmuştur. Bu boşluğu doldurmak üzere birçok yerel Türkmen beyliği ortaya çıkmıştır. Dersin başında beyliklerin doğuşuna zemin hazırlayan sosyo-politik ve ekonomik şartlar analiz edilir. Anadolu'da kurulan beyliklerin coğrafi dağılımı incelenir. Anadolu'da kurulan beylikler genellikle batıya yönelerek Bizans sınırlarına yerleşmiştir. Bu beyliklerin en önemlileri arasında Karamanoğulları, Germiyoğulları, Aydınoğulları, Menteşeoğulları, Saruhanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlıoğulları yer alır. Her bir beylik, kendi bölgesinde yarı bağımsız bir yönetim yapısı kurmuştur. Beylikler, yalnızca siyasi değil aynı zamanda kültürel ve dini açılardan da faaliyet göstermiştir. Türkmen beylikleri camiler, medreseler, hanlar ve kervansaraylar gibi yapılarla şehirleşmeyi teşvik etmiştir. Ders kapsamında Anadolu'da yeniden İslamlaşma ve Türkleşme süreci ele alınır. Beyliklerin Bizans ve Latin unsurlarla ilişkileri detaylı şekilde tartışılır. Beyliklerin kurucu aileleri, hanedan yapıları ve meşruiyet kaynakları incelenir. Karamanoğulları, Anadolu Türkçesini resmî dil olarak kullanarak dil politikası açısından ayrı bir yere sahiptir. Karamanoğulları ile Osmanlılar arasındaki rekabet, dersin temel başlıklarındandır. Aydınoğulları'nın denizcilik faaliyetleri ve Ege Adaları'na yaptıkları akınlar analiz edilir. Menteşeoğulları'nın deniz gücü ve Venedik-Cenova ile olan temasları ele alınır. Saruhanoğulları, Manisa ve çevresinde kurdukları güçlü yönetimle tanınır. Candaroğulları, Karadeniz kıyılarında önemli bir siyasi güç olmuşlardır. Bu beyliklerin İslam dünyasıyla diplomatik ilişkileri ve ticari bağlantıları işlenir. Beyliklerin İran, Memlükler ve İlhanlılar gibi dış aktörlerle ilişkileri analiz edilir. Ders, her beylik özelinde siyasi sınırlar, iç yapılanma ve dış politikaları ele alır. Anadolu'da beylikler arası rekabet ve ittifaklar siyasi parçalanmışlığı derinleştirmiştir. Beyliklerin bazılarının Osmanlı ile ittifak yaptığı, bazılarının ise sert bir muhalefet yürüttüğü gösterilir. Osmanlıoğulları'nın diğer beyliklere kıyasla hangi yönlerden farklılaştığı vurgulanır. Osmanlı'nın ilk dönem genişlemesinde diğer beyliklerin rolü sorgulanır. Osmanlıların Anadolu'daki beylikleri ilhak süreci kronolojik olarak incelenir. Germiyoğulları'nın Osmanlılarla olan akrabalık bağları ve çeyiz yoluyla toprak geçişi değerlendirilir. Hamitoğulları'nın topraklarını satması, ilhakın barışçıl yollarla da olabileceğini gösterir. Beyliklerin ilhakı sürecinde kullanılan diplomatik, askerî ve kültürel stratejiler üzerinde durulur. Dersin ilerleyen bölümlerinde beyliklerin kültürel mirasına özel önem verilir. Sanat ve mimariye beyliklerin bıraktığı eserler örneklerle işlenir. Medreseler, camiler, zaviyeler ve türbeler gibi yapılar incelenerek dönemin mimari dili yorumlanır. Ders, Anadolu'da Ahilik teşkilatının beylikler dönemindeki işlevini açıklar. Beyliklerin desteklediği mutasavvıflar ve tarikatlar tanıtılır. Özellikle Mevlevilik, Kalenderilik ve Bektaşilik gibi tasavvufi oluşumlarla beylikler arasındaki bağlar işlenir. Bu bağlamda halk tasavvufu ve beylik himayesi altındaki halk edebiyatı örnekleri değerlendirilir. Beyliklerin edebi faaliyetleri, şairler ve saray çevresindeki entelektüel zümreler ele alınır. Türkçenin yazı dili olarak gelişimi sürecinde beyliklerin katkısı anlatılır. Anadolu'daki İslami anlayışın halkla temas hâlinde olan, yerel yorumları değerlendirilir. Dersin sonunda beylikler döneminin Osmanlı'ya devri ve bu mirasın Osmanlı'ya etkisi tartışılır. Osmanlı'nın beyliklerden devraldığı kurumlar, gelenekler ve kadrolar analiz edilir. Anadolu'da beylikler döneminin, Osmanlı merkezîyetçiliği karşısındaki alternatifi olarak değerlendirilmesi önerilir. Siyasi olarak kısa ömürlü olsa da bu beyliklerin Anadolu tarihinde derin izler bıraktığı vurgulanır. Beyliklerin şehircilik ve yerleşim politikalarının bugünkü Anadolu şehir dokusu üzerindeki etkisi tartışılır. Dersin uygulama kısmında harita çalışmaları ve mimari eser tanımları yapılır. Öğrenciler, seçtikleri bir beylik hakkında dönem kaynaklarına dayalı sunumlar gerçekleştirir. Yerel tarih ve arşiv belgelerinin incelenmesi teşvik edilir. Ayrıca modern araştırmalar ışığında beylikler tarihine yönelik tartışmalar yapılır. Ders, Anadolu Beylikleri'nin tarihi kimliğimiz üzerindeki etkileriyle kapanır.				
Ders Veren	Prof. Dr. Vedat TURÇUT				

Ders Kaynakları

KAYNAKLAR, ., Abdurrahman Şeref – Tarih-i Devlet-i Osmaniye, Ahmedî – İskendernâme, Aksarâyî – Mûsâmeretü'l-Ahbâr, Ali Mustafa Efendi – Künhü'l-Ahbâr, Ali Emirî Efendi – Selçuknâmeler Külliyyatı, Aşık Ali – Menâkıb-ı Al-i Osman, Aşık Mehmed – Menâkıb-ı Hüdâvendigâr, Âşıkpaşazâde – Tarih-i Âşıkpaşazâde, Ebû Bekr-i Tihârî – Kitâb-ı Diyarbakriyye, Ebû'l-Fidâ – Târihü'l-Muhtasar fî Ahbârî'l-Beşer, El-Makrîzî – Kitâbü's-Sülûk, Enverî – Düstûrnâme-i Enverî, Evliya Çelebi – Seyahatnâme, Feridun Bey – Münşeâtü's-Selâtin, Gelibolulu Mustafa Âî – Nusretname, Hadîdî – Vâkr'at-ı Sultan Bâyezid, Halil Edhem – Selçukî Abideler Kroniği, Hibetullah Efendi – Osmanlı Târihi, Hoca Ata – Caribnâme, Hoca Sadeddin Efendi – Tâcü't-Tevârih, Idris-i Bitlisî – Heşt Bihişt, İbn Arabşah – Acâibü'l-Makdûr, İbn Batuta – Seyahatnâme, İbn Bîbî – El-Evâmirü'l-Alâiyye fî Umûri'l-Alâiyye, İbn Fazlullah el-Ömerî – Mesâlikü'l-Ebsâr, İbn Haldun – Tarihü'l-İber, İbn Hallikân – Vefeyâtü'l-A'yân, İbn Kemal Kemalpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osman, İbn Zafir – El-Düvelü'l-Munkatia, İbnü'l-Esir – El-Kâmil fi't-Tarih, Katip Çelebi – Fezeke, Kerimüddin Mahmud Aksarâyî – Tevârih-i Âl-i Selçuk, Lütî Paşa – Tevârih-i Âl-i Osman, Mahmud el-Kâtib – Ahbârü'd-Devle, Mehmed Süreyya – Sicill-i Osmanî, Mustafa Âî – Künhü'l-Ahbâr, Mustafa Naima – Naima Tarihi, Müneccimbaşı Ahmed Dede – Sahaifü'l-Ahbâr, Naci Kasım Bey – Selçuklular ve Anadolu Beylikleri Kronikleri Derlemesi, Neşrî – Kitâb-ı Cihannümâ, Nişancı Mehmed Paşa – Selçuknâme, Nizamü'l-Mülk – Siyasetnâme, Oruç Bey – Oruç Bey Tarihi, Peçevî İbrahim Efendi – Peçevî Tarihi, Ruhi – Tarih-i Ruhi, Seyyid Lokman – Şehnâme-i Selim Han, Solakzade Mehmed Hemdemî – Târih-i Solakzâde, Şükrullah – Behçetü't-Tevârih, Yazıcızâde Âî – Tevârih-i Al-i Selçuk, ., ÇALIŞMA ESERLERİ, ., A. D. Mordtmann – Osmanlıların İlk Tarihi, A.C.S. Peacock – The Seljuks of Anatolia: Court and Society in the Medieval Middle East, Abdullah Özkan – Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri, Abdülkadir Özcan – Türkiye Tarihi – Beylikler Dönemi, Ahmet Nezhî Turan – Beylikler Döneminde Anadolu'da Eğitim ve Kültür, Ahmet Şimşirgil – Osmanlı Devleti Kuruluş ve Yükselme Dönemi, Andrew C. S. Peacock – The Great Seljuk Empire, Angeliki E. Laiou – The Crusades from the Perspective of Byzantium and the Muslim World, Anna M. Contadini – The Last Great Muslim Empires: History of the Muslim World, Ayşe Nükhet Adıyke – Beylikler Döneminde Denizcilik, Bilal Söğüt – Anadolu'da Beylikler ve Kültürel Hayat, Carole Hillenbrand – The Crusades: Islamic Perspectives, Caroline Finkel – Osman's Dream: The History of the Ottoman Empire 1300-1923, Cemal Kafadar – Between Two Worlds: The Construction of the Ottoman State, Cemal Kafadar – Osmanlı'nın Kuruluşu Üzerine Yeni Yaklaşımlar, Claude Cahen – Anadolu'da Türkler, Claude Cahen – La Turquie Pré-Ottomane (1071-1453), Claude Cahen – Pre-Ottoman Turkey: A General Survey of the Material and Spiritual Culture and History c. 1071-1330, Clifford Edmund Bosworth – The New Islamic Dynasties: A Chronological and Genealogical Manual, Colin Imber – The Ottoman Empire, 1300-1481: The Structure of Power, Dimitris J. Kastritsis – The Sons of Bayezid: Empire Building and Representation in the Ottoman Civil War of 1402-1413, Elisabeth A. Zachariadou – Trade and Crusade: Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydın, Elisabeth Zachariadou – Trade and Crusade: Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydın (1300-1415), Enver Konukçu – Candaroğulları Tarihi, Ercan Yıldırım – Beylikler Dönemi ve Anadolu'da İktidar Algısı, Erdoğan Merçil – Türk İslam Devletleri Tarihi, Erhan Afyoncu – Osmanlı'nın Kuruluşu ve Beylikler Dönemi, Faroqi, Suraiya – Subjects of the Sultan, Faruk Sümer – Oğuzlar (Türkmenler), Feridun Emecen – Osmanlı Klasik Çağ, Finkel, Caroline – Osman's Dream, Fuat Köprülü – Anadolu'da İslamiyet, Fuat Köprülü – Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Gabriel Martínez-Gros – The Seljuks: Turks in the Middle Ages, Halil Cin – Karamanoğulları Tarihi, Halil İnalçık – Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları, Halil İnalçık – Osmanlı Beyliği'nin Kuruluşu, Halil İnalçık – Studies in Ottoman Social and Economic History, Halil İnalçık – The Ottoman Empire: The Classical Age 1300-1600, Hasan Celal Güzel – Türkler – Cilt 7: Anadolu Beylikleri, Haşim Şahin – Anadolu Beylikleri El Kitabı, Heath Lowry – The Early Ottoman Empire: History and Culture, Hüseyin Gazi Yurdaydın – Türkiye Selçukluları ve Beylikler Dönemi Kaynakları, Imber, Colin – The Ottoman Empire, 1300-1650, İlhami Durmuş – Beylikler Döneminde Anadolu'da Şehircilik, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu-Karakoyunlu Devletleri, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Tarihi – Cilt 1, Karen Barkey – Empire of Difference: The Ottomans in Comparative Perspective, Lowry Heath – The Nature of the Early Ottoman State, M. Akif Erdoğan – Hamitoğulları Beyliği Tarihi, Marc David Baer – Honored by the Glory of Islam: Conversion and Conquest in Ottoman Europe, Mehmet Ali Ünal – Beylikler ve Osmanlı Geçiş Süreci, Mehmet Ersan – Aydınöğulları Beyliği, Mehmet Fuat Köprülü – Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, Mehmet Nuri Kömürçü – Dulkadiroğulları Beyliği Tarihi, Mustafa Alican – Karesioğulları Beyliği Tarihi, Mükrimin Halil Yınanç – Türkiye Tarihi Selçuklular ve Beylikler Devri, Necati Demir – Anadolu Beylikleri Tarihi, Osman Turan – Selçuklular Zamanında Türkiye, Osman Turan – Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi, Ömer Lütfi Barkan – Toprak Meselesi ve Kolonizatör Türk Dervişleri, Paul Wittek – The Rise of the Ottoman Empire, Peacock, Andrew C. S. – The Seljuks of Anatolia, Peter M. Holt – The Age of the Crusades: The Near East from the Eleventh Century to 1517, Ramazan Şeşen – İslam Coğrafyacılarına Göre Anadolu Beylikleri, Refet Yınanç – Saruhanoğulları Tarihi, Salim Koca – Beylikler Dönemi Anadolu Türk Mimarisi, Sholeh Quinn – The Ottoman Empire 1300-1481, Tahsin Yazıcı – Beylikler Dönemi Şairleri ve Edebiyatı, Tuncer Baykara – Selçuklu'dan Osmanlı'ya Anadolu'da Kültürel Yapı, Vedat Turğut – Aydınöğulları'nın Menşei ve Vakıflarına Dair , Vedat Turğut – Germiyanöğulları'nın Menşei ve Vakıflarına Dair , Vedat Turğut – Hamidoğulları ve Tekeöğulları'nın Menşei ve Vakıflarına Dair , Vedat Turğut – Karesioğulları , Vedat Turğut – Menteşeoğulları'nın Menşei ve Vakıflarına Dair , Vedat Turğut – Vakıf Belgeleri Işığında Umur Bey ve Lala Şahin Paşa'nın Menşei ve Osmanlılar ile İttifakı'na Dair, Vladimir Minorsky – The Turks, Iran and the Caucasus in the Middle Ages, Yaşar Yüce – Türkiye Tarihi – Anadolu Selçukluları ve Beylikler, Zeki Arıkan – Aydınöğulları Beyliği Üzerine Araştırmalar

Hafta	Konu
1	Dersin tanıtımı, Anadolu Selçuklu'nun yıkılışı
2	İlhanlılar sonrası Anadolu'da otorite boşluğu
3	Beyliklerin ortaya çıkışı ve genel özellikleri
4	Batı Anadolu beylikleri: Aydınoğulları, Menteşeoğulları
5	Germiyanogulları, Karesioğulları
6	Candaroğulları, Eretnaoğulları, diğer beylikler
7	Karamanoğulları ve Osmanlı ile mücadele
8	Ara Sınav
9	Osmanoğulları'nın yükselişi
10	Osmanlı'nın beylikleri ilhak süreci I
11	Osmanlı'nın beylikleri ilhak süreci II
12	Beyliklerde kültürel hayat I (mimari, sanat)
13	Beyliklerde kültürel hayat II (tasawuf, edebiyat)
14	Ahilik ve toplumsal yapı
15	Beylik mirasının Osmanlı'ya etkisi
16	Yarıyl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Özel Destek / Yapısal Örnekler	14	2
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	12	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		127	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		4,98	

Program Çıktıları	
1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiğı bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceğı engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
10	Ülkenin kültürel, medeni ve millî varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
13	Tarih alanının gerektirdiğı bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)
--

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılış süreci ve sonrası siyasi yapıdaki değişimleri açıklayabilir.	3	4	5	4	5	4	5	4	3	4	3	4	3	4
Anadolu'da kurulan beyliklerin kuruluş nedenleri, coğrafi dağılımı ve yönetim yapılarını karşılaştırabilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Beyliklerin Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve genişleme sürecindeki rollerini değerlendirebilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Anadolu Beylikleri dönemine ait kültürel, sosyal ve ekonomik gelişmeleri analiz edebilir.	3	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Dönemle ilgili temel tarihî kaynakları ve literatürü kullanarak eleştirel tarihsel değerlendirmeler yapabilir.	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Ortalama Değer	3,2	4,4	3,8	4,4	3,8	4,4	3,8	4,4	3,4	4,4	3,4	4,4	3,4	4,4